

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 2. oktober 2023

Orientering nr. 15/ 2023

Ny formand for Inatsisartut

I forbindelse med åbningen af Inatsisartuts efterårssamling var der valg af medlemmer til formandskabet. En enig koalition, bestående af IA og Siumut, indstillede Mimi Karlsen (IA) som formand, mens oppositionen indstillede den siddende formand Kim Kielsen (S) til formandsposten. Mimi Karlsen blev valgt som ny formand med 18 stemmer ud af 31.

Åbningstale med fokus på større trivsel

Fredag den 22. september 2023 holdte formanden for Naalakkersuisut, Múte B. Egede (IA), sin åbningstale for Inatsisartut (bilag 1). Formanden indledte og afsluttede sin tale med, hvor vigtigt trivsel og tryghed blandt borgerne er for Naalakkersuisut: *"Vi har mange udfordringer foran os, men vi må nå vore mål, som er: Et land i trivsel. Et trygt land. Et land i udvikling"*, sagde Múte B. Egede og fortsatte: *"Vi skal bestræbe os på at opnå større trivsel blandt borgerne og holde udviklingen i gang."*

Formanden for Naalakkersuisut berørte også sociale problemer, hvor antallet af anbringelser på børnehjem er steger, fordi forældre er ude af stand til at tage det nødvendige ansvar. Formanden lagde vægt på, at udsatte forældre skal have støtte for at undgå, at børnene fjernes fra hjemmet. Formanden nævnte også nogle af de midler, Naalakkersuisut mener, skal medvirke til at skabe større tryghed og trivsel. Fx byggeri af kollegier til unge, forbedringer i sundhedsvæsenet og uddannelsessystemet.

Rokade i Naalakkersuisut

Med udnævnelsen af Mimi Karlsen som formand for Inatsisartut og en ledig post som Naalakkersuisoq for fiskeri som følge af, at Karl Tobiassen meddelte sin afgang på åbningsdagen præsenterede formanden for Naalakkersuisut og viceformand for Naalakkersuisut Erik Jensen (S) et nyt Naalakkersuisut og et tillæg til den eksisterende koalitionsaftale fra 2022 (bilag 2) på et pressemøde den 25. september 2023.

Tillægsaftale indeholder fire fokusområder – sundhedsområdet, skatteområdet, selvstændighedsprocessen og råstofområdet.

Før ændringen var fordelingen af poster i Naalakkersuisut 6 til IA og 4 til Siumut, nu er den 5/5. Sammensætningen af Naalakkersuisut ser med den seneste rokade ud som følger:

- Formand for Naalakkersuisut Múte B. Egede (IA)
- Naalakkersuisoq for Finansier og Skatter, Erik Jensen (S)

- Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling, Naaja H. Nathanielsen (IA)
- Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt (S)
- Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Aqqaluaq B. Egede (IA)
- Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst, Kim Kielsen (S)
- Naalakkersuisoq for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø, Kalistat Lund (IA)
- Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, Jess Svane (S)
- Naalakkersuisoq for Sundhed, Agathe Fontain (IA)
- Naalakkersuisoq for Boliger og Infrastruktur, Hans Peter Poulsen (S)

Ny rapport fra Økonomisk råd

Den 21. september 2023 offentliggjorde Økonomisk Råd sin rapport for 2. halvår 2023, der giver en status på bl.a. konjunktursituationen, landskassen og den førte økonomiske politik.

Grønlands økonomi har klaret de turbulente internationale tider godt. Økonomien har været i fremgang siden 2015, ikke mindst som følge af et godt fiskeri til gode priser og store investeringer i infrastruktur. Der ventes en vækst i real BNP på knap 2 pct. i 2023 og knapt 1 pct. i 2024. Den internationale prisudvikling på olie betyder, at en ny prissikringsaftale på olie- og dieselprodukter gældende fra 2024 vil blive indgået på et væsentligt højere niveau end den nuværende aftale. Det vil indebære højere energipriser fra 2024 og dermed også påvirke inflationen, der ventes at blive ca. 3½ pct. i 2023 og lidt over 5 pct. i 2024, mod 2,7 pct. i 2022. Der er massiv mangel på arbejdskraft og med udsigt til fortsat fremgang i 2023 og 2024 vil presset på arbejdsmarkedet fortsætte, og dermed også behovet for at øge arbejdsstyrken eller tiltrække mere udenlandsk arbejdskraft. Betydningen af det sidste ses tydeligt i folketallet, hvor antallet af udenlandske statsborgere i den erhvervsaktive alder er stegt til næsten 1.800 personer i 2023. Det er mere end en fordobling siden 2018.

For landskassen skønnes der nu et overskud i 2023. Rådet vurderer, at overskuddet ikke er stort set i forhold til den meget gunstige konjunkturudvikling og de uløste holdbarhedsproblemer, som Grønland står overfor. I den aktuelle situation er det både ud fra et konjunktursyn og langsigtede udfordringer derfor rådets anbefaling, at der føres en stram finanspolitik, således at de udgiftspolitiske rammer ikke udnyttes fuldt ud, ligesom det er vigtigt, at finanspolitikken ikke forstærker rekrutteringsproblemerne på arbejdsmarkedet.

Børnetalsmanden er bekymret for børns ret til den rette sundhedsbehandling

På baggrund af en undersøgelse af den sundhedsfaglige behandling af børn i det grønlandske sundhedsvæsen, foretaget af børnetalsmandsinstitutionen (MIO) udsendte børnetalsmand, Aviâja Egede Lynge en pressemeddelelse den 26. september 2023. I denne udtaler hun, at FN's Børnekonventions artikel 24, der forpligter Grønland til at sikre den højeste opnåelige sundhedstilstand for alle børn, krænktes af Grønland. Undersøgelsen viste endvidere, at forældres bekymringer for deres børns helbred ikke tages tilstrækkeligt alvorligt. I pressemeddelelsen kommer børnetalsmanden med i alt ni anbefalinger til, hvordan børns rettigheder kan styrkes på sundhedsområdet i Grønland.

Børnetalsmanden udtalt til de sociale medier den 29. september 2023, at hun skriftligt har orienteret FN om, at børns ret til sundhed i Grønland ikke efterleves, og at det har kostet børns liv.

Rekordindsamling til Kræftens Bekæmpelse i Grønland

Fredag den 29. september 2023 afholdte Kræftens Bekæmpelse i Grønland landsindsamling. Med et resultat på 4,4 mio. kr. blev rekorden for 2022 slået. Formanden for Kræftens Bekæmpelse i Grønland, Elisabeth Lyng Hansen udtrykte stor glæde over det gode resultat. Pengene skal komme de kræftramte til gavn, ligesom de skal anvendes til forebyggelses- og oplysningsarbejde samt til det kommende hus, hvor kræftpatienter og deres pårørende kan komme.